Η πρωτότυπη γλωσσική έκδοση pt αυτής της σελίδας τροποποιήθηκε πρόσφατα. Η γλωσσική έκδοση που βλέπετε τώρα βρίσκεται στο στάδιο της μετάφρασης.

αγγλικά

Υπάρχει ήδη μετάφραση στις ακόλουθες γλώσσες: en

Swipe to change

Κληρονομική διαδοχή

Πορτογαλία

Το δελτίο αυτό εκπονήθηκε σε συνεργασία με το Συμβούλιο των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων της ΕΕ (CNUE).

1 Πως συντάσσεται η διάταξη τελευταίας βουλήσεως (διαθήκη, συνδιαθήκη, κληρονομική σύμβαση);

Η διάταξη τελευταίας βούλησης είναι έγκυρη εφόσον έχει μία από τις ακόλουθες δύο μορφές: i) διαθήκη ii) σύμβαση.

i) Διαθήκη

Η διαθήκη είναι προσωπική πράξη και δεν μπορεί να καταρτιστεί μέσω αντιπροσώπου.

Η συνδιαθήκη, δηλ. η διαθήκη δύο ή περισσοτέρων προσώπων στο ίδιο έγγραφο, είτε υπέρ τρίτου προσώπου είτε υπέρ αλλήλων, απαγορεύεται.

Η διαθήκη είναι δήλωση βούλησης ενός και μόνο προσώπου, η οποία δεν απαιτείται να απευθυνθεί ούτε να κοινοποιηθεί σε οποιοδήποτε πρόσωπο. Είναι ελεύθερα ανακλητή και τα περιουσιακά στοιχεία περιέρχονται στους κληρονόμους ή κληροδόχους μετά τον θάνατο του διαθέτη.

Η διαθήκη μπορεί να είναι τακτική ή έκτακτη.

Τακτική διαθήκη είναι η δημόσια διαθήκη και η μυστική διαθήκη.

Η δημόσια διαθήκη καταρτίζεται από συμβολαιογράφο και καταχωρίζεται στο αρχείο του.

Η μυστική διαθήκη καταρτίζεται και υπογράφεται από τον διαθέτη ή άλλο πρόσωπο με αίτημα του διαθέτη, και πρέπει να επικυρωθεί από συμβολαιογράφο. Μπορεί να τηρείται από τον διαθέτη ή τρίτο πρόσωπο ή να κατατεθεί σε συμβολαιογράφο. Το πρόσωπο που έχει στην κατοχή του τη μυστική διαθήκη υποχρεούται να την προσκομίσει εντός τριών ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε γνώση του θανάτου του διαθέτη. Σε αντίθετη περίπτωση, ευθύνεται για τη ζημία που θα προκληθεί και, εφόσον είναι κληρονόμος, καθίσταται ανάξιος να κληρονομήσει.

Ο νόμος προβλέπει τις ακόλουθες μορφές έκτακτης διαθήκης: στρατιωτική διαθήκη, διαθήκη επί πλοίου, διαθήκη επί αεροσκάφους, διαθήκη υπό συνθήκες καταστροφής. Διαθήκη συντάσσεται έγκυρα υπό μία από τις ανωτέρω μορφές εφόσον επισυμβούν συγκεκριμένες περιστάσεις που ορίζονται στον νόμο. Η έκτακτη διαθήκη οποιασδήποτε μορφής καθίσταται άκυρη δύο μήνες μετά την επέλευση του γεγονότος το οποίο απέτρεψε τον διαθέτη από το να συντάξει τακτική διαθήκη.

Το πορτογαλικό δίκαιο προβλέπει επίσης ειδικό τύπο διαθήκης η οποία συντάσσεται από υπήκοο Πορτογαλίας στο εξωτερικό δυνάμει αλλοδαπής νομοθεσίας. Η διαθήκη αυτή ισχύει στην Πορτογαλία εφόσον συνταχθεί ή επικυρωθεί έχοντας περιβληθεί τον νόμιμο τύπο.

ii) Σύμβαση

Στην πορτογαλική έννομη τάξη η συμβατική διαδοχή επιτρέπεται κατ' εξαίρεση. Μπορεί να λάβει χώρα δυνάμει κληρονομικής σύμβασης ή δωρεάς ενόψει γάμου, και ισχύει από τον χρόνο θανάτου του διαθέτη. Για να είναι έγκυρες μετά τον θάνατο του διαθέτη τόσο η κληρονομική σύμβαση ενόψει γάμου όσο και η δωρεά ενόψει γάμου, πρέπει να περιέχονται σε προγαμιαίο σύμφωνο (convenção antenupcial)

Κατά κανόνα, ωστόσο, η συμβατική διαδοχή απαγορεύεται. Συνεπώς η κληρονομική σύμβαση καταρχήν απαγορεύεται επί ποινή ακυρότητας. Η δωρεά αιτία θανάτου επίσης απαγορεύεται, ωστόσο δεν είναι άκυρη αλλά μετατρέπεται εκ του νόμου σε διάταξη τελευταίας βούλησης και είναι ελεύθερα ανακλητή.

Υπάρχουν δύο είδη κληρονομικής σύμβασης που αναγνωρίζονται από τον νόμο κατ' εξαίρεση ως έγκυρα: α) ορισμός του/της συζύγου ως κληρονόμου ή κληροδόχου, εκ μέρους του/της άλλου/-ης συζύγου ή τρίτου β) ορισμός τρίτου προσώπου ως κληρονόμου ή κληροδόχου, εκ μέρους οποιουδήποτε συζύγου.

Η διάκριση μεταξύ κληρονόμου και κληροδόχου διευκρινίζεται κατωτέρω στην απάντηση της ερώτησης « Πως και πότε καθίσταται ένα πρόσωπο κληρονόμος ή κληροδόχος;»

Οι έγκυρες κληρονομικές συμβάσεις παράγουν αποτελέσματα μόνο μετά τον θάνατο του διαθέτη. Ωστόσο, η συμφωνία του σημείου α) ανωτέρω δεν ανακαλείται μονομερώς αφότου γίνει αποδεκτή, και ο διαθέτης, ενόσω βρίσκεται εν ζωή, δεν μπορεί να προβεί σε δωρεές υπέρ τρίτων εις βάρος του δικαιούχου. Η κληρονομική σύμβαση του σημείου β) ανωτέρω είναι ελεύθερα ανακλητή εφόσον ο τρίτος δεν συμμετείχε στο προγαμιαίο σύμφωνο ως αποδεχόμενο μέρος.

Πέραν των δύο αυτών ειδών κληρονομικής σύμβασης, ο νόμος αναγνωρίζει επίσης ως έγκυρη τη δωρεά αιτία θανάτου ενόψει γάμου. Η δωρεά αυτή διενεργείται, ενόψει γάμου, υπέρ του/της συζύγου από τον/την άλλο/-η σύζυγο ή από τρίτο. Η δωρεά αιτία θανάτου ενόψει γάμου υπόκειται στους όρους της κληρονομικής σύμβασης και πρέπει να περιέχεται σε προγαμιαίο σύμφωνο.

Σημείωση:

Η πορτογαλική νομοθεσία προβλέπει δύο είδη διαδοχής: Το ένας είδος είναι η εκούσια διαδοχή –δυνάμει διαθήκης ή σύμβασης– που αναφέρεται στην παρούσα απάντηση. Το δεύτερο είδος είναι η νόμιμη διαδοχή –εξ αδιαθέτου ή αναγκαστική– η οποία αναφέρεται στις απαντήσεις των ερωτήσεων «Υφίστανται περιορισμοί επί της ελευθερίας διάθεσης αιτία θανάτου (π.χ. νόμιμη μοίρα);» και « Ελλείψει διάταξης τελευταίας βουλήσεως, ποιος κληρονομεί και τι;».

Η εκούσια διαδοχή είναι το αποτέλεσμα μιας εθελούσιας πράξης εκ μέρους του διαθέτη, π.χ. διαθήκης ή σύμβασης.

Η νόμιμη διαδοχή ορίζεται από τον νόμο. Είναι γνωστή ως αναγκαστική διαδοχή όταν επέρχεται απευθείας από τον νόμο, και δεν χωρεί παρέκκλιση από αυτή όποια κι αν είναι η βούληση του διαθέτη. Είναι επίσης γνωστή ως εξ αδιαθέτου διαδοχή όταν επέρχεται από τον νόμο, και δεν χωρεί παρέκκλιση από αυτή όποια κι αν είναι η βούληση του διαθέτη.

2 Πρέπει η διάταξη να καταχωρίζεται, και εάν ναι, πως;

Καταρχήν, δεν απαιτείται η καταχώριση της διάταξης τελευταίας βούλησης.

Ωστόσο, υπάρχουν εξαιρέσεις που κατοχυρώνονται με διάφορες διατάξεις. Η διάταξη τελευταίας βούλησης πρέπει να καταχωρίζεται, για παράδειγμα, στις ακόλουθες περιπτώσεις: i) προνομιακή διάθεση περιουσίας δυνάμει διαθήκης με εμπράγματη ισχύ ii) σύσταση ή τροποποίηση προνομίου iii) υποχρέωση περιορισμού δωρεάς με υποχρέωση απόδοσης iv) προγαμιαίο σύμφωνο.
Στις περιπτώσεις των σημείων i), ii) και iii) ανωτέρω, πρέπει να υποβληθεί το σχετικό έγγραφο στο κτηματολόγιο (Conservatória do Registo Predial) από τον αιτούντα ή τον καθ' ου, από οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο έχει έννομο συμφέρον στην καταχώριση ή από το πρόσωπο το οποίο υποχρεούται να προβεί σε καταχώριση σύμφωνα με το νόμο (επίσημη καταχώριση που επιβάλλεται σε ορισμένες περιπτώσεις από τα δικαστήρια, την Εισαγγελία ή τον υπάλληλο του κτηματολογίου). Η καταχώριση διενεργείται με την περιγραφή των περιουσιακών στοιχείων και την καταγραφή των γεγονότων και σχετικών σχολίων καθώς και ορισμένων περιστάσεων.
Στην περίπτωση του σημείου iv), διενεργείται καταχώριση στο ληξιαρχείο (Conservatórias do Registo Civil), μέσω εγγραφής ή σημείωσης περιθωρίου, με δήλωση των μερών. Σ' αυτήν την περίπτωση, τα πρόσωπα με τα οποία σχετίζεται άμεσα το γεγονός ή των οποίων απαιτείται η συναίνεση για την πλήρη ισχύ της καταχώρισης, μπορούν επίσης να συμμετέχουν στην καταχώριση.

Σημείωση:

Το προνόμιο αφορά δικαίωμα του επιζώντος συζύγου να διατρέφεται από τις προσόδους που κληρονόμησε από τον θανόντα.
Η υποχρέωση απόδοσης συνίσταται στην επιστροφή στην κληρονομιαία περιουσία, από τους κατιόντες που προσδοκούν να συμπεριληφθούν στην κληρονομική διαδοχή, πραγμάτων ή αξιών που κληροδότησε ο ανιών.

3 Υφίστανται περιορισμοί επί της ελευθερίας διάθεσης αιτία θανάτου (π.χ. νόμιμη μοίρα);

Ναι, σύμφωνα με την πορτογαλική νομοθεσία η νόμιμη μοίρα αποτελεί περιορισμό της ελευθερίας διάθεσης περιουσίας αιτία θανάτου. Η νόμιμη μοίρα είναι το τμήμα της περιουσίας του διαθέτη το οποίο ο διαθέτης δεν έχει δικαίωμα να διαθέσει επειδή προορίζεται από τον νόμο για τους αναγκαίους κληρονόμους. Πρόκειται για τη λεγόμενη αναγκαστική διαδοχή. Αποτελεί μορφή διαδοχής από την οποία δεν χωρεί παρέκκλιση όποια και αν είναι η βούληση του διαθέτη. Οι αναγκαίοι κληρονόμοι είναι ο/η σύζυγος, οι κατιόντες και οι ανιόντες. Ο/Η σύζυγος και οι κατιόντες αποτελούν την πρώτη τάξη διαδοχής. Ελλείψει κατιόντων, κληρονομούν ο σύζυγος και οι ανιόντες.
Οι περιορισμοί στη διάθεση περιουσίας αιτία θανάτου (νόμιμη μοίρα) έχουν ως εξής:
η νόμιμη μοίρα του συζύγου και των τέκνων αντιστοιχεί στα δύο τρίτα της κληρονομιάς
εάν ο διαθέτης δεν έχει κατιόντες ή ανιόντες, η νόμιμη μοίρα του/της συζύγου αντιστοιχεί στο ένα δεύτερο της κληρονομιάς
εάν δεν υπάρχει σύζυγος αλλά υπάρχουν τέκνα, η νόμιμη μοίρα αντιστοιχεί στο ένα δεύτερο της κληρονομιάς, εφόσον υπάρχει μόνο ένα τέκνο, ή στα δύο τρίτα της κληρονομιάς εφόσον υπάρχουν δύο ή περισσότερα τέκνα
η νόμιμη μοίρα των κατιόντων στη δεύτερη και τις επόμενες τάξεις διαδοχής αντιστοιχεί στο μερίδιο που θα ελάμβανε ο ανιών τους
εάν δεν υπάρχουν κατιόντες, η νόμιμη μοίρα του/της συζύγου και των ανιόντων αντιστοιχεί στα δύο τρίτα της κληρονομιάς
εάν δεν υπάρχουν κατιόντες ούτε σύζυγος, η νόμιμη μοίρα των γονέων αντιστοιχεί στο ένα δεύτερο της κληρονομιάς σε περίπτωση που ορίζονται ως κληρονόμοι ανιόντες της δεύτερης και επόμενης τάξης διαδοχής, η νόμιμη μοίρα τους αντιστοιχεί στο ένα τρίτο της κληρονομιάς.

Σημείωση:

Ο/Η σύζυγος δεν ορίζεται ως κληρονόμος εάν κατά τον χρόνο θανάτου του διαθέτη έχει εκδοθεί διαζύγιο ή οι σύζυγοι τελούν υπό δικαστικό χωρισμό δυνάμει τελεσίδικης δικαστικής απόφασης ή δικαστικής απόφασης η οποία πρόκειται να τελεσιδικήσει. Εάν κατά τον χρόνο θανάτου του διαθέτη εκκρεμεί διαδικασία έκδοσης διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού, οι κληρονόμοι μπορούν να συνεχίσουν τη διαδικασία προκειμένου να καθοριστεί η τύχη της περιουσίας. Σ' αυτή την περίπτωση, εφόσον εκδοθεί η απόφαση διαζυγίου ή διάστασης, ο/η σύζυγος δεν ορίζεται ως κληρονόμος.

4 Ελλείψει διάταξης τελευταίας βουλήσεως, ποιος κληρονομεί και τι;

Σε περίπτωση που ο θανών δεν έχει συντάξει έγκυρη διάταξη τελευταίας βούλησης σχετικά με τη διάθεση, εν όλω ή εν μέρει, της περιουσίας του μετά τον θάνατό του, η κληρονομιά περιέρχεται στους αναγκαίους κληρονόμους. Αυτή η διαδικασία είναι γνωστή ως εξ αδιαθέτου διαδοχή, και αποτελεί μορφή διαδοχής από την οποία χωρεί παρέκκλιση σύμφωνα με τη βούληση του διαθέτη.
Αναγκαίοι κληρονόμοι είναι ο/η σύζυγος, οι συγγενείς και το Δημόσιο, με την εξής σειρά: α) σύζυγος και κατιόντες β) σύζυγος και ανιόντες γ) αδέλφια και κατιόντες αυτών δ) λοιποί εκ πλαγίου συγγενείς έως και τον τέταρτο βαθμό συγγένειας ε) το Δημόσιο.

5 Ποια είναι η αρμόδια αρχή:

Η αρμοδιότητα επί θεμάτων διαδοχής ορίζεται αναλόγως εάν η διαδοχή αμφισβητείται (αποδοχή με το ευεργέτημα της απογραφής) ή όχι (απλή αποδοχή).
Αρμόδιοι για θέματα αμφισβητούμενης διαδοχής είναι οι συμβολαιογράφοι και τα δικαστήρια. Στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 1083 παράγραφος 1 του πορτογαλικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (π.χ. αφάνεια, δικαιοπρακτική ανικανότητα, απογραφή ζητηθείσα από την Εισαγγελία), η διαδικασία απογραφής διενεργείται υποχρεωτικά ενώπιον δικαστηρίου. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητήσουν τη διενέργεια της απογραφής από συμβολαιογράφο ή από το δικαστήριο.
Αρμόδιοι για θέματα μη αμφισβητούμενης διαδοχής είναι οι συμβολαιογράφοι και τα δημόσια μητρώα (τα ληξιαρχεία και τα κτηματολόγια), που έχουν αρμοδιότητα για βεβαίωση της ιδιότητας του κληρονόμου και την αντίστοιχη διανομή της κληρονομιάς.
Οι δικηγόροι και οι δικαστικοί πληρεξούσιοι (solicitadores) έχουν εξουσίες να προβούν στη διανομή της κληρονομιάς μέσω της επικύρωσης ιδιωτικού εγγράφου, αλλά δεν έχουν την εξουσία να βεβαιώνουν την ιδιότητα του κληρονόμου.

5.1 σε υποθέσεις διαδοχής αιτία θανάτου;

Σε περίπτωση αμφισβητούμενης διαδοχής, αρμοδιότητα για τη διενέργεια της απογραφής είναι τα δικαστήρια ή τα συμβολαιογραφία, σύμφωνα με το άρθρο 1083 του πορτογαλικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.
Σε περίπτωση απλής αποδοχής της κληρονομιάς δεν απαιτείται η διεξαγωγή της διαδικασίας απογραφής. Σ' αυτήν την περίπτωση οι κληρονόμοι και κληροδόχοι εκκαθαρίζουν και διανέμουν μεταξύ τους την κληρονομιά με κοινή συμφωνία, χωρίς να είναι υποχρεωτική η διαδικασία ενώπιον συμβολαιογράφου ή δικαστηρίου.
Στην περίπτωση σχολάζουσας κληρονομιάς αποδοτέας στο Δημόσιο, η αντίστοιχη ειδική δικαστική διαδικασία εκκαθάρισης της κληρονομιάς υπέρ του Δημοσίου διεξάγεται ενώπιον του δικαστηρίου, σύμφωνα με τα άρθρα 2152 έως 2155 του πορτογαλικού Αστικού Κώδικα.
Στην περίπτωση μη αμφισβητούμενης διαδοχής, αρμόδιοι είναι οι συμβολαιογράφοι, τα ληξιαρχεία και τα κτηματολόγια, χωρίς να ισχύουν περιορισμοί ως προς την κατά τόπον αρμοδιότητα. Επομένως, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στον φορέα της επιλογής τους χωρίς τοπικό περιορισμό.
Σε περίπτωση μη αμφισβητούμενης διαδοχής, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν, εναλλακτικά, να προβούν σε διανομή ενώπιον οποιουδήποτε δικηγόρου και δικαστικού πληρεξουσίου της Πορτογαλίας, εφόσον έχει εκ των προτέρων βεβαιωθεί η ιδιότητα των κληρονόμων (π.χ. από δημόσιο μητρώο ή από συμβολαιογράφο).

5.2 για την κατάθεση δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης κληρονομίας;

5.3 για την κατάθεση δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης κληροδοσίας;

5.4 για την κατάθεση δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης νόμιμης μοίρας;

Ως προς την αρμόδια αρχή προς την οποία υποβάλλεται η δήλωση αποδοχής ή αποποίησης κληρονομιάς, δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ κληροδοσίας και κληρονομιάς ή μεταξύ νόμιμης και εκούσιας διαδοχής. Συνεπώς η απάντηση και στις τρεις αυτές ερωτήσεις είναι η ίδια.
Εφόσον έχει γίνει αποδοχή της κληρονομιάς με το ευεργέτημα της απογραφής, η δήλωση αποδοχής γίνεται στο πλαίσιο της διαδικασίας απογραφής. Σ' αυτή την περίπτωση, αρμοδιότητα την παραλαβή της δήλωσης αποδοχής έχει το δικαστήριο ή ο συμβολαιογράφος.
Η αποδοχή της κληρονομιάς με το ευεργέτημα της απογραφής διασφαλίζεται με τη διεξαγωγή απογραφής ή την παρέμβαση σ' αυτή.
Άλλο είδος αποδοχής κληρονομιάς είναι η απλή αποδοχή, η οποία λαμβάνει χώρα όταν η κληρονομιά γίνεται δεκτή και διανέμεται χωρίς να απαιτείται η διεξαγωγή της διαδικασίας απογραφής.
Οι κανόνες που διέπουν την αποδοχή της κληρονομιάς ισχύουν και για την αποδοχή της κληροδοσίας. Η διαφορά μεταξύ κληροδοσίας και κληρονομιάς διευκρινίζεται στην απάντηση της επόμενης ερώτησης.
Σε περίπτωση διεξαγωγής της διαδικασίας απογραφής, η δήλωση αποποίησης πρέπει να γίνει ή να επισυναφθεί στο πλαίσιο αυτής. Σ' αυτή την περίπτωση, αρμοδιότητα την παραλαβή της δήλωσης αποποίησης έχει το δικαστήριο ή ο συμβολαιογράφος.
Η αποποίηση διενεργείται ως εξής: με δημόσιο ή με επικυρωμένο ιδιωτικό έγγραφο, εφόσον υπάρχουν περιουσιακά στοιχεία τα οποία σύμφωνα με τον νόμο μπορούν να διατεθούν μόνο με αυτόν τον τρόπο με ιδιωτικό έγγραφο στις λοιπές περιπτώσεις.
Η αποδοχή ή αποποίηση κληρονομιάς ή κληροδοσίας είναι μονομερής δικαιοπραξία, δηλαδή αμφότερες διενεργούνται με τη μορφή δήλωσης του κληρονόμου ή κληροδόχου, η οποία δεν απαιτείται να απευθυνθεί ούτε να κοινοποιηθεί σε συγκεκριμένο πρόσωπο.
Στην περίπτωση σχολάζουσας κληρονομιάς, οι ενδιαφερόμενοι ή η Εισαγγελία μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο να ειδοποιήσει τον κληρονόμο να προβεί σε αποδοχή της κληρονομίας, σύμφωνα με τα άρθρα 1039 έως 1041 του πορτογαλικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Σ' αυτήν την περίπτωση, αρμόδιο για την παραλαβή της δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης είναι το δικαστήριο. Η κληρονομιά θεωρείται σχολάζουσα για όσο χρονικό διάστημα δεν έχει υπάρξει αποδοχή της και δεν έχει αυτή κηρυχθεί ως αποδοτέα στο Δημόσιο.

6 Σύντομη περιγραφή της διαδικασίας για την επίλυση κληρονομικής διαδοχής βάσει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της εκκαθάρισης της περιουσίας και της διανομής των περιουσιακών στοιχείων (συμπεριλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με το εάν η διαδικασία κληρονομικής διαδοχής κινείται αυτεπαγγέλτως από δικαστήριο ή άλλη αρμόδια αρχή)

Η διαδικασία εξαρτάται από το εάν αμφισβητείται ή όχι η διαδοχή.

ΑΜΦΙΣΒΗΤΟΥΜΕΝΗ ΔΙΑΔΟΧΗ

Σκοπός της διαδικασία απογραφής που κινείται λόγω διαδοχής είναι ο εξής: η διανομή της κληρονομιάς προκειμένου να λήξει το καθεστώς συγκυριότητας των κληρονόμων η καταγραφή των κληρονομιαίων στοιχείων όπου δεν απαιτείται διανομή η εκκαθάριση της κληρονομιάς όταν απαιτείται — άρθρο 1082 του πορτογαλικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.
Όταν η διαδικασία απογραφής κινείται ενώπιον του δικαστηρίου, διεξάγεται σύμφωνα με τον τίτλο XVI του βιβλίου V του πορτογαλικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρα 1082 έως 1129). Η εσωτερική κατά τόπον αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων προσδιορίζεται σύμφωνα με τα συνδετικά στοιχεία του άρθρου 72 του πορτογαλικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.
Τα κύρια στάδια της διαδικασίας δικαστικής απογραφής είναι τα εξής: i) αρχική αίτηση· ii) διατύπωση ενστάσεων και επαλήθευση των υποχρεώσεων· iii) προηγούμενη ακρόαση των ενδιαφερομένων μερών· iv) επικύρωση της διαδικασίας και συνεδρίαση των ενδιαφερόμενων μερών· v) μείωση των δωρεών ή κληροδοτημάτων που θίγουν τη νόμιμη μοίρα· vi) διάγραμμα της διανομής και απόφαση με την οποία αυτή επικυρώνεται. Μετά την απόφαση μπορεί να κινηθεί διαδικασία με αίτημα την ακύρωση ή την τροποποίηση της διανομής, τη διενέργεια περαιτέρω διανομής ή τον προσδιορισμό μεριδίου κληρονόμου που δεν έχει κληθεί.
Όταν η απογραφή ζητείται ενώπιον συμβολαιογράφου με τη μορφή της συμβολαιογραφικής διαδικασίας απογραφής που προβλέπεται στο παράρτημα του νόμου αριθ. 117/2019 της 13ης Σεπτεμβρίου 2019 που παραπέμπει, με τις απαραίτητες τροποποιήσεις, στον τίτλο XVI του βιβλίου V του πορτογαλικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.
Από τα άρθρα 1 έως 5 του παραρτήματος του ως άνω νόμου αριθ. 117/2019 προκύπτει ότι: ο Συμβολαιογραφικός Σύλλογος δημοσιεύει στον ιστότοπό του (www.notários.pt) τον κατάλογο των συμβολαιογράφων ενώπιον των οποίων μπορεί να διενεργηθεί απογραφή· στο πλαίσιο της συμβολαιογραφικής διαδικασίας απογραφής η διενέργεια των σχετικών επιμέρους πράξεων εμπίπτει στην αρμοδιότητα του συμβολαιογράφου, ωστόσο η απόφαση με την οποία επικυρώνεται η απογραφή εκδίδεται από το δικαστήριο στο οποίο παραπέμπεται η διαδικασία γι' αυτόν τον σκοπό, με την επιφύλαξη άλλων ζητημάτων τα οποία ο συμβολαιογράφος μπορεί να θέσει στην κρίση του δικαστή· το δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί ενστάσεων που ασκούνται στο πλαίσιο της συμβολαιογραφικής διαδικασίας απογραφής· τα μέρη είναι ελεύθερα να επιλέξουν το συμβολαιογραφείο ενώπιον του οποίου σκοπεύουν να ζητήσουν τη διενέργεια της διαδικασίας απογραφής, εφόσον υπάρχει συναφής σύνδεση με την κληρονομική διαδοχή (π.χ. τόπος έναρξης της κληρονομικής διαδοχής· τόπος της περιουσίας· τόπος διαμονής της πλειονότητας των άμεσα ενδιαφερόμενων).

ΜΗ ΑΜΦΙΣΒΗΤΟΥΜΕΝΗ ΔΙΑΔΟΧΗ

Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να διευθετήσει τα σχετικά ζητήματα ενώπιον συμβολαιογράφου ή δημόσιου μητρώου. Στην υπηρεσία μιας στάσης του δημόσιου μητρώου μπορεί να διεκπεραιώσει όλα τα ζητήματα που αφορούν την κληρονομική διαδοχή, από τη βεβαίωση της ιδιότητας του κληρονόμου έως την οριστική καταγραφή της περιουσίας συνεπεία της διανομής.
Εναλλακτικά, αφού βεβαιωθεί η ιδιότητα των κληρονόμων από τον συμβολαιογράφο ή δημόσιο μητρώο, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να διανείμουν τα στοιχεία της κληρονομιάς με ιδιωτικό έγγραφο που έχει επικυρωθεί από δικηγόρο ή δικαστικό πληρεξούσιο.

7 Πως και πότε καθίσταται ένα πρόσωπο κληρονόμος ή κληροδόχος;

Οι κληρονόμοι κληρονομούν τον θανόντα εν όλω ή εν μέρει, δηλαδή τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αυτοί κληρονομούν δεν είναι προκαθορισμένα. Αντιθέτως, οι κληροδόχοι λαμβάνουν συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία ή αντικείμενα αξίας.
Στη νόμιμη διαδοχή το κληρονομικό δικαίωμα απορρέει από τον νόμο. Στην εκούσια διαδοχή το κληρονομικό δικαίωμα απορρέει από τη δήλωση βούλησης του διαθέτη. Οι δικαιούχοι μπορεί να έχουν την ιδιότητα του κληρονόμου ή κληροδόχου είτε στη νόμιμη είτε στην εκούσια διαδοχή.

8 Φέρουν οι κληρονόμοι την ευθύνη για τα χρέη του αποθανόντος, και εάν ναι, υπό ποιους όρους;

Σε περίπτωση αποδοχής της κληρονομιάς με το ευεργέτημα της απογραφής, ο κληρονόμος ευθύνεται για τα χρέη και λοιπά βάρη της κληρονομιάς μόνο μέχρι την αξία των περιουσιακών στοιχείων της απογραφής, εκτός εάν αποδείξουν οι δανειστές ή κληροδόχοι ότι υπάρχουν και άλλα περιουσιακά στοιχεία. Εφόσον έχει διεξαχθεί απογραφή, το βάρος απόδειξης σχετικά με την ύπαρξη άλλων περιουσιακών στοιχείων φέρουν οι δανειστές ή οι κληροδόχοι.
Σε περίπτωση απλής αποδοχής, οι κληρονόμοι και πάλι ευθύνονται για τα χρέη και λοιπά βάρη της κληρονομιάς έως την αξία των κληρονομιαίων στοιχείων, ωστόσο πρέπει οι κληρονόμοι ή κληροδόχοι να αποδείξουν ότι η κληρονομιά δεν περιλαμβάνει περιουσιακά στοιχεία επαρκούς αξίας για την εξόφληση των χρεών ή την εκτέλεση των κληροδοσιών. Σ' αυτή την περίπτωση, το βάρος απόδειξης σχετικά με την μη ύπαρξη άλλων περιουσιακών στοιχείων φέρουν οι κληρονόμοι ή οι κληροδόχοι.
Τα κατωτέρω έξοδα βαρύνουν την κληρονομιά: έξοδα κηδείας του διαθέτη και συναφείς δαπάνες έξοδα εκτελεστή διαθήκης, έξοδα διαχειριστή και εκκαθαριστή της κληρονομιάς εξόφληση των χρεών του θανόντος εκτέλεση κληροδοσιών.

Στην περίπτωση περιουσιακών στοιχείων τα οποία κληρονομούν εξ αδιαιρέτου περισσότεροι κληρονόμοι, αυτοί βαρύνονται συλλογικά εις ολόκληρον. Μετά τη διανομή της κληρονομιάς, κάθε κληρονόμος ευθύνεται αναλογικά με βάση το κληρονομικό του μερίδιο.

9 Ποια είναι τα έγγραφα και/ή οι πληροφορίες που συνήθως απαιτούνται για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Στην απάντηση που ακολουθεί αναφέρονται μεμονωμένα: τα έγγραφα και οι πληροφορίες που απαιτούνται για την καταχώριση ακινήτων· την απαιτούμενη προκαταβολή· και τον τρόπο υποβολής της αίτησης στο δημόσιο μητρώο (αυτοπροσώπως, ταχυδρομικά ή μέσω διαδικτύου).

Απαιτούμενα έγγραφα και πληροφορίες

Στην αίτηση καταχώρισης ακινήτου πρέπει να προσδιορίζεται ο αιτών, τα σχετικά στοιχεία και ακίνητα, και να περιέχεται κατάλογος δικαιολογητικών εγγράφων.

Καταχωρίζονται μόνο τα στοιχεία τα οποία περιέχονται στα σχετικά δικαιολογητικά έγγραφα.

Έγγραφα τα οποία έχουν συνταχθεί σε ξένη γλώσσα γίνονται δεκτά εφόσον έχουν μεταφραστεί σύμφωνα με τον νόμο, με εξαίρεση τα έγγραφα στην αγγλική, γαλλική ή ισπανική γλώσσα στις περιπτώσεις όπου ο αρμόδιος υπάλληλος κατέχει την αντίστοιχη γλώσσα.

Όταν η εγκυρότητα της αίτησης καταχώρισης πρέπει να εκτιμάται βάσει αλλοδαπού δικαίου, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να αποδείξει, μέσω κατάλληλου εγγράφου, το περιεχόμενο της αίτησης.

Εάν η αίτηση καταχώρισης αφορά κτίριο το οποίο δεν περιγράφεται σ' αυτή, πρέπει να επισυνάπτεται πρόσθετη δήλωση στην οποία να προσδιορίζεται το όνομα, η κατάσταση και διεύθυνση των προσώπων που έχουν δικαίωμα κυριότητας επί αυτού αμέσως πριν από τον μεταβιβάζοντα, καθώς και το αντίστοιχο απόσπασμα καταχώρισης, εκτός εάν ο αιτών περιλάβει στη δήλωσή του τους λόγους για τους οποίους αυτά δεν είναι γνωστά.

Εάν η καταχώριση αφορά μερίδιο επί μη περιγραφόμενου περιουσιακού στοιχείου που τελεί υπό καθεστώς συγκυριότητας, πρέπει να ορίζονται το όνομα, η κατάσταση και η διεύθυνση όλων των συγκυρίων.

Απαιτούμενη προκαταβολή

Η προκαταβολή του απαιτούμενου ποσού διενεργείται κατά την υποβολή της αίτησης ή εσωκλείεται σ' αυτή όταν αποστέλλεται ταχυδρομικά. Η προκαταβολή αντιστοιχεί στο εκτιμώμενο συνολικό πληρωτέο ποσό. Εάν το σχετικό ποσό δεν καταβληθεί κατά την υποβολή της αίτησης καταχώρισης, η αίτηση μπορεί να απορριφθεί αμέσως.

Εάν δεν καταβληθεί το εν λόγω ποσό και η αίτηση δεν έχει απορριφθεί, η αρμόδια υπηρεσία καταχώρισης κοινοποιεί στον ενδιαφερόμενο την προθεσμία καταβολής του πληρωτέου ποσού επί ποινή άρνησης της καταχώρισης.

Η ίδια διαδικασία ακολουθείτε όταν το προκαταβληθέν ποσό δεν επαρκεί και δεν έχει συμπληρωθεί.

Υποβολή αίτησης καταχώρισης αυτοπροσώπως, ταχυδρομικά ή μέσω διαδικτύου

Η αίτηση καταχώρισης ακινήτου μπορεί να υποβληθεί αυτοπροσώπως, ταχυδρομικά ή μέσω διαδικτύου.

Στην περίπτωση της αυτοπρόσωπης ή ταχυδρομικής υποβολής της αίτησης καταχώρισης, αυτή πρέπει να υποβληθεί εγγράφως, με τη μορφή των εντύπων που έχει εγκρίνει το διοικητικό συμβούλιο του Ινστιτούτου Μητρώων και Συμβολαιογράφων (Instituto dos Registos e do Notariado, I. P. – IRN, I. P.). Πρέπει να επισυνάπτονται σ' αυτήν τα έγγραφα που αποσκοπούν στην τεκμηρίωση του υπό καταχώριση γεγονότος και οι ως άνω συμπληρωματικές δηλώσεις, εφόσον απαιτείται.

Δεν απαιτείται η χρήση των εντύπων της προηγούμενης παραγράφου σε αιτήσεις καταχώρισης που υποβάλλονται εγγράφως από δημόσιους φορείς που έχουν την ιδιότητα του αιτούντος ή καθ' ου, από δικαστήρια, εισαγγελικές αρχές, διαχειριστές αφερεγγυότητας ή όργανα εκτέλεσης, ανεξαρτήτως εάν αυτές υποβάλλονται αυτοπροσώπως ή ταχυδρομικά.

Αιτήσεις οι οποίες υποβάλλονται από δικαστήρια, εισαγγελικές αρχές, όργανα εκτέλεσης ή δικαστικούς επιμελητές οι οποίοι διενεργούν πράξεις οργάνου εκτέλεσης, και από διαχειριστές αφερεγγυότητας, συνιστάται να υποβάλλονται ηλεκτρονικά, και να συνοδεύονται από τα αναγκαία για την καταχώριση δικαιολογητικά και τα αντίστοιχα ποσά.

Οι αιτήσεις καταχώρισης υποβάλλονται και ηλεκτρονικά μέσω της ιστοσελίδας http://www.predialonline.mj.pt. Η διαδικασία καταχώρισης μέσω διαδικτύου δεν ισχύει για αιτήσεις που αφορούν τεκμηρίωση, διόρθωση ή αμφισβήτηση των αποφάσεων του μητρώου.

Για την ηλεκτρονική υποβολή αίτησης κτηματολογικής καταχώρισης απαιτείται η χρήση ψηφιακού πιστοποιητικού. Ψηφιακό πιστοποιητικό διαθέτουν οι πολίτες που διαθέτουν πορτογαλικό δελτίο ταυτότητας και έχουν ενεργοποιήσει το συνδεδεμένο μ' αυτό ψηφιακό πιστοποιητικό, οι δικηγόροι, οι συμβολαιογράφοι και οι δικαστικοί πληρεξούσιοι.

Οι διευθυντές και μέλη διοικητικών συμβουλίων εμπορικών εταιρειών ή αστικών εταιρειών εμπορικού τύπου μπορούν να επιβεβαιώσουν ότι τα ηλεκτρονικά έγγραφα που έχουν υποβάλει είναι όμοια με τα αντίστοιχα πρωτότυπα έγγραφα κατά την ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων καταχώρισης στις οποίες αιτών είναι η αντίστοιχη εταιρεία.

Σημείωση:

Δικαίωμα υποβολής αίτησης καταχώρισης ακινήτου έχουν μόνο τα φυσικά και/ή νομικά πρόσωπα τα οποία θεωρούνται από τον νόμο ως έχοντα αντίστοιχο δικαίωμα. Τα πρόσωπα αυτά ορίζονται στην απάντηση της ερώτησης «Πρέπει η διάταξη να καταχωρίζεται, και εάν ναι, πώς;», στην ενότητα όπου αναφέρονται τα έγγραφα που πρέπει να υποβληθούν στο υποθηκοφυλακείο.

9.1 Είναι ο διορισμός διαχειριστή κληρονομίας υποχρεωτικός ή καθίσταται υποχρεωτικός μετά από αίτηση; Εάν είναι υποχρεωτικός ή καθίσταται υποχρεωτικός μετά από αίτηση, ποιες είναι οι απαιτούμενες ενέργειες;

Ο διορισμός διαχειριστή της κληρονομιάς είναι υποχρεωτικός όταν κινείται η διαδικασία απογραφής. Σ' αυτή την περίπτωση είναι υποχρεωτικός ο διορισμός διαχειριστή κληρονομιάς (cabeça-de-casal) ο οποίος θα ασκεί τα σχετικά καθήκοντα. Το πρόσωπο που αιτείται την κίνηση της διαδικασίας απογραφής ορίζει το πρόσωπο που θα ασκεί τα καθήκοντα του διαχειριστή κληρονομιάς σύμφωνα με τον νόμο. Το πρόσωπο αυτό ορίζεται στο έντυπο της αίτησης για την κίνηση της διαδικασίας απογραφής.

Στην περίπτωση της σχολάζουσας κληρονομιάς, ενδέχεται να μην υπάρχει νόμιμος διαχειριστής κληρονομιάς. Σ' αυτή την περίπτωση οποιοσδήποτε κληρονόμος μπορεί να διενεργεί πράξεις διαχείρισης της κληρονομιάς ακόμη και πριν από την αποδοχή ή αποποίησή της. Εάν υπάρχει κίνδυνος ζημίας ή φθοράς των περιουσιακών στοιχείων σχολάζουσας κληρονομιάς, το δικαστήριο διορίζει κηδεμόνα της σχολάζουσας κληρονομιάς. Αυτό συμβαίνει κατόπιν αιτήματος της Εισαγγελίας ή οποιουδήποτε ενδιαφερομένου. Ορισμός της σχολάζουσας κληρονομιάς παρατίθεται ανωτέρω στην απάντηση της ερώτησης *«Ποια είναι η αρμόδια αρχή: (...) για την κατάθεση δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης κληρονομιάς;»*

9.2 Ποιος έχει το δικαίωμα να αναλάβει την εκτέλεση της διάταξης τελευταίας βουλήσεως του θανόντος και/ή να διαχειριστεί την περιουσία;

Διαχειριστής κληρονομιάς

Ο διαχειριστής κληρονομιάς είναι καταρχήν αρμόδιος για τη διαχείριση της κληρονομιάς μέχρι την εκκαθάριση και διανομή της.

Σύμφωνα με τον νόμο, τα καθήκοντά του αναλαμβάνουν τα κατωτέρω πρόσωπα με την ακόλουθη σειρά:

α) ο/η επιζών/-ώσα σύζυγος, εφόσον οι σύζυγοι δεν βρίσκονται σε δικαστικό χωρισμό και εφόσον είναι κληρονόμος ή έχει μερίδιο στην κοινή συζυγική περιουσία

β) στον εκτελεστή της διαθήκης, εφόσον δεν ορίζεται άλλως από τον διαθέτη

γ) σε συγγενείς του θανόντος οι οποίοι είναι νόμιμοι κληρονόμοι

δ) στους κληροδόχους που ορίζονται στη διαθήκη.
Εάν το σύνολο της κληρονομιάς διανέμεται σε κληροδόχους, ο πλέον ευνοημένος κληροδόχος ενεργεί ως διαχειριστής κληρονομιάς, στη θέση των κληρονόμων. Σε περίπτωση ισότιμων κληροδόχων, προτεραιότητα έχει ο μεγαλύτερος σε ηλικία.
Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις η διαχείριση της κληρονομιάς εν όλω ή εν μέρει ανατίθεται σε εκτελεστή διαθήκης ή σε βεβαρημένο κληρονόμο, όπως ορίζεται κατωτέρω.

Εκτελεστής διαθήκης

Στην περίπτωση που υπάρχει διαθήκη, ο διαθέτης μπορεί να διορίσει ένα ή περισσότερα πρόσωπα ως υπεύθυνα για την εκτέλεση της διαθήκης εν όλω ή εν μέρει. Αυτό λέγεται διορισμός εκτελεστή. Το πρόσωπο που διορίζεται ονομάζεται εκτελεστής διαθήκης.

Βεβαρημένος κληρονόμος

Ο ορισμός καταπιστευματοδόχου είναι η πράξη με την οποία ο διαθέτης αναθέτει σε εγκατάστατο κληρονόμο την υποχρέωση να διατηρήσει την κληρονομιά προκειμένου αυτή να περιέλθει σε άλλον κληρονόμο μετά τον θάνατό του. Ο κληρονόμος που αναλαμβάνει αυτή την υποχρέωση ονομάζεται βεβαρημένος. Ο δικαιούχος ονομάζεται καταπιστευματοδόχος. Ο βεβαρημένος κληρονόμος διαχειρίζεται τα περιουσιακά στοιχεία του καταπιστεύματος και απολαύει αυτών.

9.3 Ποιες εξουσίες έχει ο διαχειριστής;

Εξουσίες του διαχειριστή κληρονομιάς

Ο διαχειριστής κληρονομιάς διαχειρίζεται την περιουσία του θανόντος και, εάν ο τελευταίος ήταν έγγαμος με σύστημα κοινοκτημοσύνης, διαχειρίζεται και την κοινή συζυγική περιουσία.
Ο διαχειριστής κληρονομιάς μπορεί να ζητήσει από τους κληρονόμους ή τρίτους να παραδώσουν στον ίδιο τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία κατέχουν και τα οποία αυτός πρέπει να διαχειρίζεται. Μπορεί επίσης να ασκεί αγωγές προστασίας της νομής κατά κληρονόμων ή τρίτων και να εισπράττει τις απαιτήσεις της κληρονομιάς στις περιπτώσεις όπου πιθανή καθυστέρηση θα έθετε σε κίνδυνο την ικανοποίησή τους ή στις περιπτώσεις οικειοθελούς εξόφλησης.
Ο διαχειριστής κληρονομιάς έχει υποχρέωση να εκποιεί καρπούς ή λοιπά στοιχεία της κληρονομιάς που υπόκεινται σε φθορά και να διαθέτει το προϊόν της εκποίησης για την κάλυψη των εξόδων κηδείας του θανόντος και συναφών δαπανών καθώς και των εξόδων διαχείρισης.
Μπορεί επίσης να εκποιεί μη αναλώσιμα προϊόντα στον βαθμό που αυτό απαιτείται για την κάλυψη των εξόδων κηδείας του θανόντος και συναφών δαπανών, καθώς και των εξόδων διαχείρισης.
Πέραν των περιπτώσεων που αναφέρονται ανωτέρω, τα κληρονομικά δικαιώματα ασκούνται μόνο από ή κατά όλων των κληρονόμων από κοινού.

Εξουσίες του εκτελεστή διαθήκης

Ο εκτελεστής διαθήκης που έχει οριστεί από τον διαθέτη έχει τις εξουσίες που ορίζει ο διαθέτης.
Εάν ο διαθέτης δεν έχει ορίσει τις εξουσίες του εκτελεστή της διαθήκης, ο τελευταίος έχει τις εξής υποχρεώσεις: να μεριμνήσει και διενεργήσει τα απαραίτητα για την κηδεία του διαθέτη και να καλύψει τις σχετικές δαπάνες να παρακολουθεί την εκτέλεση της διαθήκης και να υπερασπίζεται την εγκυρότητά της στο δικαστήριο, εάν χρειαστεί να εκτελεί τα καθήκοντα του διαχειριστή κληρονομιάς.
Ο διαθέτης μπορεί να αναθέσει στον εκτελεστή της διαθήκης την υποχρέωση να εκτελέσει κληροδοσίες και λοιπές υποχρεώσεις, εφόσον ο εκτελεστής είναι ο διαχειριστής κληρονομιάς και η απογραφή δεν είναι υποχρεωτική. Προς τον σκοπό αυτό ο εκτελεστής μπορεί να έχει εξουσιοδοτηθεί από τον διαθέτη να εκποιήσει οποιαδήποτε στοιχεία της κληρονομιαίας περιουσίας (κινητά ή ακίνητα) ή εκείνα που ορίζονται στη διαθήκη.

Εξουσίες του βεβαρημένου κληρονόμου

Ο βεβαρημένος κληρονόμος δεν διαχειρίζεται απλώς αλλά και επωφελείται από τα περιουσιακά στοιχεία του καταπιστεύματος. Σχετικά ισχύουν οι διατάξεις περί επικαρπίας, στο μέτρο που συνάδουν με το καταπίστευμα. Ο βεβαρυμένος κληρονόμος μπορεί να εκποιήσει ή να συστήσει βάρη επί περιουσιακών στοιχείων του καταπιστεύματος μόνο με την άδεια του δικαστηρίου.

Κληρονόμοι και κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομιάς

Κατά το χρονικό διάστημα που η κληρονομιά σχολάζει, συνιστά κεφάλαιο με νομική προσωπικότητα. Η κληρονομιά μπορεί επομένως να ενάγει και να ενάγεται. Σ' αυτήν την περίπτωση, εφόσον δεν υπάρχει διαχειριστής κληρονομιάς, είναι δυνατή μία από τις ακόλουθες λύσεις:
Πριν από την αποδοχή ή αποποίηση της κληρονομιάς, οποιοσδήποτε εκ των κληρονόμων μπορεί να ζητήσει τη λήψη επειγόντων διοικητικών μέτρων ενόσω η κληρονομιά σχολάζει. Εάν προβληθούν ενστάσεις, στην περίπτωση που υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι, υπερισχύει η βούληση της πλειονότητας.
Κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομιάς μπορεί επίσης να οριστεί από το δικαστήριο. Ο κηδεμόνας οφείλει να επισπεύσει όλες τις απαραίτητες δικαστικές διαδικασίες και να ασκήσει τις αγωγές που πρέπει να ασκηθούν άμεσα, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τα συμφέροντα της κληρονομιάς. Ο ίδιος εκπροσωπεί την κληρονομιά σε όλες τις αγωγές που ασκούνται κατά αυτής. Ο κηδεμόνας οφείλει να λάβει την άδεια του δικαστηρίου προκειμένου να εκποιήσει ή να συστήσει βάρη επί ακινήτων, αντικειμένων αξίας, εμπορικών εγκαταστάσεων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων των οποίων η εκποίηση ή επιβάρυνση δεν αποτελεί πράξη διαχείρισης. Δικαστική άδεια παρέχεται μόνο όταν η σχετική πράξη δικαιολογείται για την αποτροπή φθοράς ή βλάβης των περιουσιακών στοιχείων, για την εξόφληση των χρεών της κληρονομιάς και τη διενέργεια απαραίτητων ή χρήσιμων βελτιώσεων, ή σε άλλες περιπτώσεις επείγουσας ανάγκης.
Όταν η κληρονομιά δεν σχολάζει πλέον, μετά την αποδοχή της και πριν από τη διανομή, ο νόμος επιτρέπει σε οποιονδήποτε εκ των κληρονόμων να ζητήσει τη δικαστική αναγνώριση της ιδιότητάς του ως κληρονόμου και την ολική ή μερική απόδοση των κληρονομιαίων στοιχείων από τα πρόσωπα που τα κατέχουν ως κληρονόμοι ή υπό άλλη ιδιότητα ή χωρίς νόμιμο δικαίωμα. Η αγωγή αυτή είναι γνωστή ως αγωγή περί κλήρου. Μπορεί να ασκηθεί από έναν μόνο κληρονόμο χωρίς τη συνδρομή των λοιπών, όμως δεν θίγει το δικαίωμα του διαχειριστή κληρονομιάς να απαιτήσει κατά τα ανωτέρω την απόδοση των περιουσιακών στοιχείων τα οποία οφείλει ο ίδιος να διαχειριστεί.

10 Ποια είναι τα τυπικά έγγραφα που εκδίδονται βάσει του εθνικού δικαίου στη διάρκεια ή στο τέλος της διαδικασίας κληρονομικής διαδοχής, για να αποδειχθεί η ιδιότητα και τα δικαιώματα των δικαιούχων; Έχουν τα εν λόγω έγγραφα ειδική αποδεικτική ισχύ;

Έγγραφα που αποδεικνύουν την ιδιότητα κληρονόμου ή κληροδόχου

Δικαστικές αποφάσεις.
Συμβολαιογραφικές πράξεις
Βεβαίωση περί αναγνώρισης της ιδιότητας κληρονόμου στο πλαίσιο απλουστευμένης διαδικασίας, που εκδίδεται από τα ληξιαρχεία.
Τα ανωτέρω αποδεικνύουν την ιδιότητα των κληρονόμων και/ή κληροδόχων οι οποίοι βρίσκονται εν ζωή κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομουμένου.
Οι δικαστικές αποφάσεις, συμβολαιογραφικές πράξεις και απλουστευμένες πράξεις αναγνώρισης κληρονόμων συνιστούν έγγραφα με πλήρη αποδεικτική αξία.
Η σχετική ιδιότητα των κληρονόμων και κληροδόχων καταχωρίζεται από το ληξιαρχείο με σημείωση περιθωρίου στη ληξιαρχική πράξη θανάτου.

Έγγραφα που αποδεικνύουν τη διανομή της κληρονομιάς

Στην αμφισβητούμενη διαδοχή:
Απόφαση του αρμόδιου δικαστηρίου η οποία επικυρώνει τη διανομή της κληρονομιάς κατά την κληρονομική διαδικασία ενώπιον συμβολαιογράφου. Με την απόφαση ορίζονται τα κληρονομικά μερίδια (δηλαδή τα περιουσιακά στοιχεία που λαμβάνει κάθε κληρονόμος ή κληροδόχος). Η σχετική απόφαση αποτελεί δημόσιο έγγραφο με πλήρη αποδεικτική ισχύ.
Στη μη αμφισβητούμενη διαδοχή:

Επικυρωμένο ιδιωτικό έγγραφο που συντάσσεται ενώπιον δικηγόρου ή δικαστικού πληρεξουσίου, που ορίζει τον τρόπο προσδιορισμού των κληρονομικών μεριδίων. Το έγγραφο αυτό δεν αποτελεί δημόσιο έγγραφο αλλά, σ' αυτή την περίπτωση, έχει αποδεικτική ισχύ ισότιμη με την πλήρη.
Έγγραφο που αποδεικνύει τη διανομή κατά την απλουστευμένη κληρονομική διαδικασία ενώπιον του δημόσιου μητρώου. Η σχετική απόφαση αποτελεί δημόσιο έγγραφο με πλήρη αποδεικτική ισχύ.
Πράξη διανομής που συντάσσεται από τον συμβολαιογράφο. Η σχετική απόφαση αποτελεί δημόσιο έγγραφο με πλήρη αποδεικτική ισχύ.
Οποιοδήποτε των ανωτέρω εγγράφων που αποδεικνύει τη διανομή της κληρονομιάς, μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την καταχώριση των κληρονομιαίων στοιχείων υπέρ του κληρονόμου ή κληροδόχου, ανεξαρτήτως εάν έχει πλήρη αποδεικτική ισχύ.

Τελική σημείωση

Οι πληροφορίες που περιέχονται στο παρόν έντυπο είναι γενικής φύσης, μη εξαντλητικές και δεν δεσμεύουν τον φορέα επαφής, το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, τα δικαστήρια ή οποιονδήποτε αποδέκτη. Δεν συνεπάγεται ότι δεν πρέπει να ανατρέξετε στην εκάστοτε εφαρμοστέα νομοθεσία.

Αυτή η ιστοσελίδα είναι μέρος του ιστότοπου Η Ευρώπη σου.
Θα μας βοηθούσαν πολύ τα σχόλιά σας σχετικά με τη χρησιμότητα των παρεχόμενων πληροφοριών.

This webpage is part of an EU quality network

Τελευταία επικαιροποίηση: 31/10/2023
Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.